

Передплата

«РУСЛАНА» виласить:
в Австрії:
за цілий рік . . . 30 кор.
за пів року . . . 16 кор.
за чверть року . . . 8 кор.
за місяць . . . 1-70 кор.

За границю:

цілий рік . . . 16 рублів
або 36 франків
пів року . . . 8 рублів
або 18 франків

Подвижне число по 10 сот.

РУСЛАНА

«даремні мислі і думки ми не беремо: а не возьмемо милоста і віри не возьмемо,
бо руське ми серце і віра руська.» — В Русланових вісках М. Пашкевича.

Виходить у Львові що дня
крім неділь і руских свят
о 5½ год. пополудня.

Редакція, адміністрація і
експедиція «Руслана» під
ч. 1. пл. Дембровського (Хорун-
щини). Експедиція місцева
в Агенції Соколовського в
пасажі Гавсмана.

Рукописи звертає ся лише
на попередні застереження.

Рекламації неопечатані
вільні від порта. — Оголо-
шення звичайні приймають-
ся по ціні 20 с. від стріч-
ки, а в «Надісланім» 40 с.
від стрічки. Подяки і при-
ватні донесення по 30 сот.
від стрічки.

Язикова справа посольської палати.

(X) Хто заманював ся надією, що в новій державній раді не буде вже національних і язикових питань і спорів, і думав, що она буде займатися лише народо-господарськими і суспільними справами, сей тяжко розчарував ся вже тепер. Зараз після відкриття нової сесії виринуло доволі остро язикове питання, з якого не можна сяк так повбути ся, а треба конечно приступити до основно-го його рішення.

Союз з чеських послів, як ми вже давніше згадали, ухвалив, що посли чеські не сьміють доти промовляти в палаті і в комісіях, поки не будуть приймаєти до протоколу засідання чеських промов і внесення в чеській мові. Значить отже, що Чехи не хотять нічого знати про посередничу мову німецьку в державній раді, не хотять признати її значіння посередничої мови державної. Се нічого нового і до певної міри можна зрозуміти домагаєти чеських послів. В перших часах державної ради і Чехи і інші німецькі народности не виступали з домагаєти мовної рівноправності для інших мов побіч німецької в державній раді, хоч мали до сего повне право, позаяк вважали се неможливим з чисто практичного становища, з становища існування держави. Але тепер або мало хто або зовсім ніхто не журить ся існуванням держави, а політика історично-політичних індивідуальностей довела нині до того, що деякі народи думають лише про як найбільше розширене краюї автономії, про права сих історичних областей, а не про державу і всі потреби.

Окрім того живий приклад Угорщини потягає за собою також різні народности австрійські. В Угорщині роблено від десятків літ безпастанні уступки в користь малярської мови, так що она завведена нині всюди в публичнім житю і в урядованю а навіть в переписці з австрійським правительством, з австрійською радою державною, з цісарським двором і тим способом осягнула становище мови незалежної держави, державної мови. З відтам зовсім виперто німецьку мову, а се у великій часті за згодою німецьких лібералів в Австрії.

Колиж такі уступки осягнули Мадяри, то й многи австрійські політики між Чехами, Поляками і т. д. думають собі, чомуж би того самого не домагаєти ся для своєї мови? Вжеж малярська мова

не є зовсім культурнійша від котрої не-будь в Австрії. Коли отже так легко зроблено уступки в користь малярської мови, для чогож мало би ся сего відказувати иншим народам в державі? Виступили Мадяри із своїм державним правом, то й Чехи добули своє, а Хорвати своє, а сим разом і рускі послі виступили з державно-правною засторогою.

Те саме бачимо тепер з домагаєти ми що до парламентарної мови. Німецькі дивизиони віденські намагають ся доказувати, що они обстають за німецькою мовою не з німецького національного становища а із становища можливости і існування центрального парламенту.

Не можна сему поглядю відказати до певної міри управління, позаяк дійсно домагаєти, щоби в кожній з вісьмох мов австрійських країв можна було промовляти, ставити підчас розправи в палаті внесення, резолюції і запитаня, довело би до справдешнього «вавилонського столпотворенія». Се се прямо неможливе, щоби президія посольської палати могла бути так зложена, щоби там підчас розправ в палаті все предсідало такі, що розумілиб всі ті мови. Протоколоване промов у різних мовах вимагало би цілого полку стенографів, котрі би уміли сі мови, а ставленя внесення і резолюцій та запитань в часі розправи в палаті впровадило би справдешній заколот і замшане. Але чеські радикали під проводом Бльофаха загрозили, що наколи до минушого вітвірка справа не буде корисно для них рішена, почнуть навіть обструкцію і спинять всяку діяльність посольської палати. В тім напрямі заявили ся також віча чеських радикалів в Празі.

Тим способом виринула велика трудність для парламентаризму, а також для правительства, бо за чеськими радикалами також всеполяки і польські людовці виступають з такими самими домагаєти ми, хоч польське коло з практичного становища не є за тим.

Міністер-президент вдав ся в переговори з чеськими радикалами, котрі згодили ся виждати до пятниці, але уступки, які бажав би зробити міністер-президент німецьким народностям, викликали сумніви і невдоволеня в німецько-народнім союзі у міністрів Дершати і Прадого. Міністер-президент не опирає ся тому, щоби вільно було промовляти в палаті німецькою мовою, але щоби бесідник подав відтак переклад німецький, котрий так само як і внесення і ін-

терпеляції німецькою мовою написані мали би бути з перекладом німецьким прийняті до урядового протоколу. Одначе внесення, резолюції і запити в часі розправи можна би лише в німецькій мові зголошувати. Сумніви порушені німецьким союзом обіцяв розвіяти міністер-президент дальшими предлогами і наразі справа ще не полагоджена.

Але тимчасом др. Марков бажав зажити слави і промовляв московщиною, а супроти протесту руских послів і з інших груп, виправдував ся після відібраня ему голосу тим, що і в Австрії московщина є краюї мовою. Для у документування сего виводу треба ему було признати ся до буковинських Липованів, яких наш нарід називає кацапами і тим завершив би се «вавилонське столпотворення».

Як посольська палата і правительство видобуде ся зпоміж сеї чеської Сциллі і німецької Харибди, побачимо небагом.

Із російської України.

В однім з останніх чисел «Ради» замістив д. М. Пилипович полемічну статю, яка не буде без інтересу для наших читачів:

Т. Ф. у «Кієвлянин-і» — пише д. М. П. — знов заходив ся коло української справи, на сей раз вже не з приводу автономії, а з приводу українських катедр в університетах. Балакавши про автономію, він орудував переважно улюбленою «истинно-рускою» зброєю-доносами. Тепер балакаючи про катедри, Т. Ф. взяв ся до иншої зброї — до науки. Але треба признати, що сею зброєю він орудує куди гірше, ніж доносами: очевидно не звикли его руки до сеї зброї і иноді, хотіши влучити ворога, він сам себе зачіпає по голові.

Розгляньмо наукові докази кієвлянинського «мужа науки», якими він хоче довести читачам сеї газети, що українські катедри зовсім непотрібні, навіть шкідливі.

Нагромадивши купу власних думок, які він вважає за дуже наукові і непогрішні, він на сій пресумпції виводить такі «аксіоми», як сам він каже, що: 1) «малорусская річ составляет вмѣстѣ со всѣми прочими русскими нарѣчіями нѣчто единое и цѣлое» і 2) «близкое племенное и культурное родство великоруссов, малоруссов и бѣлоруссов само по себѣ, назависимо от политических при-

чин и обстоятельство обусловило единение всѣх их в одном общем литературном и научном языкѣ.

Не будемо повторювати тих доказів про «самобитность» українського народу і його мови, які колись дали професорови Т. Флоринському у «Кіевской Старині» проф. В. Антонович, д. Михальчук, Науменко та інші Українці, знавці свого народу і його мови: Т. Ф. не визнає українських вчених і професорів за авторитети в українських справах: проф. Грушевский для його — «мнимо-учений», якому «никто, кромѣ завзятых приверженцев украинства, не повѣрит»; не визнає, (а може і не знає зовсім?) таких авторитетів у шкільно-педагогічній справі, як Ушинский, Корф, бо каже, що «книжная русская рѣчь... не представляет никаких особенных трудностей для простолюдина-малорусса». «Эго хорошо знают все безпристрастные наблюдатели народной жизни, особенно народно-школьного дѣла в Малороссіи».

На що йому авторитети? Він сам авторитет, його думки—аксіоми; він покликає ся тільки на академика Соболевского. Не вадилоб тому аксіомщику Т. Ф. покликати ся на авторитет Т. Флоринського та ще може на того «истинно-русского» авторитета, який упевняв, що Ісус Христос був русский і православний.

Що там—якісь «мнимо-ученые» Грушевскі, Антоновичі, Ушинські, Корфи!..

Ось ще одна перлина з «наукових» доказів Т. Ф. «в народных массах (украинских) русская книга пользуется большим распространением (а мы прибавим: и большим уважением), чѣм украинская». Щоб—пак!

«Ми» забули мабуть про указ 1876 року, про всі утиски і «гоненія» на українську книжку, про те, що «истинно-русские полицмайстры от просвѣщения» вигонили зі служби учителів, коли знаходили у школі хоч яку небудь українську книжку.

Ще перлини: «Ужели не понятен малоруссам тот книжный русский язык, к которому обращались и продолжают обращаться все сколько-нибудь значительные малорусские писатели, начиная с Котляревскаго и не исключая знаменитаго Шевченка».

«Требование введения в университетѣ преподавания на одном из областных нарѣчій(?)... представляет собою явление нигдѣ не слыханное и не виданное в Европѣ».

Чи був коли Т. Ф. хоч про Австро-Венгрію? де викладають лекції в університетах мовами: німецькою, венгерською, чешською, польською і (ой лишечко!) українською? Очевидно не чув. Мабуть чи не вчив ся він у славно-звісного проф. Т. Флоринського, який, хоч і вчить уже мало не 30 літ студентів у київському університеті славянських мов, а тим часом як воно виявилось на судовому процесі М. Старицкого, не знає українського нарѣчя (нехай вже йому буде наша мова «нарѣчіем»), яким говорить мало не 30 мільонів нашого народу.

Отакі усі «наукові» докази Т. Ф.: або без сорому «москаля везе», або «аксіому» свою власну підпустить: «мы ду-

маем», «мы увѣрени», «судя по нашим свѣдѣніям».

Вставивши «при сей вѣрной оказіи» у свій «науковий» трактат хоч маленький політичний доносик, позичений з Нг. 130 «Галичанина» («проф. Грушевский, будущій президент украинской республики»), Т. Ф. закінчає свою писанину «истинно-русскою» погрозою «украинцам сепаратистам»: «руки проч от русских школ не только высших, но и средних и низших».

Отсе вже з'ясів, як та істота у байці, що втисла ся під дуба і вважала, мабуть, що вона там хазяйка: і жолудів наїлася, і коріня почала підкопувати у того дуба, що її нагодував. Тільки Т. Ф. іде ще далі і вліз у чуже, і жолудів наїв ся, коріня рив, але ще упевняє, що дуб — не дуб, що жолуді не з дуба падають, що коріня навіть не дубові, а як дуб запротестував, то Т. Ф., сказав «аксіому» „ми“ вам, дубе, кажемо: „руки проч“!

Видима річ, що вигукнувши: „руки проч“ Т. Ф. думає нам, Українцям, сим вигуком страху завдати. Але, ми знаємо приказку: як Бог не попустить, то хтось... чи то пак—пан Т. Ф. не зість“.

3 державної ради.

В четвер продовжувано бюджетову дискусію. Пос. д р. О ф н е р займав ся подрібно судівництвом в Австрії і заявив, що його реформа є найважнішою задачею державної ради. Бесідник порушив гадку видання новелі до карного закона, якою належало би управити справу карання молодіжи. Попри се виказав др. Офнер цілий ряд недостатків в приписах про слідство, про слідчу вязницю, причім пригадав звісну справу русских студентів. З огляду, що теперішній кабінет опирає ся на консервативних елементах, спеціально на антисемітах, бесідник є пересвѣдченя, що від такого кабінету годі надіятись добрих результатів. Однак треба виждати, чи президент міністрів виповнить все те, що лучить з понятєм консерватизму — а передовсім, чи буде умів пошанувати закони. Бесідник вказує на те, що 54 заряджень, які ряд видав на основі § 14, признала конституційна комісія суперечними з основними законами. Підвишеня почтових і телефонічних оплат дорогою розпорядження є легковаженем законодавчих прав парламенту. Бесідник взиває бюджетову комісію і палату, щоби вже при бюджетовій провізорії берегла прав парламенту супротив ряду. Також в kwestії підвищення адютів для практикантів ряд поминув ухвали парламенту, щоби їм вчисляти до служби рік військової служби. В виду виводів міністра скарбу, який жадав більшої субординації урядників, бесідник заявляє, що урядник поза службою є незалежним, свобідним горожанином. Др. Офнер надієсь, що соціально-політична програма ряду буде переведена. Пос. Б е л ь о г л я в е к (антисеміт) обговорював зріст свого сторонництва і відпирив заміт, немовби оно було клерикальним, причім зазначив, що оно шанує

церкву і її повагу. Антисеміти будуть старатись перевести соціальні реформи, заповіджені в престольній промові. Посол Б е е р (соціаліст) підчеркнув, що соціалісти будуть обставати за остаточним переведенем обезпеченя на старість і в разі неспосібности до праці, за скороченем часу праці, за введенем 8-годинної праці в гірництві, та будуть рівнож домагати ся інших соціальних реформ з такою самою енергією. Соціалісти будуть голосувати против бюджетової провізорії, бо не мають довіря до ряду, що кермує ся не волею народа, але волею буржуазії. Пос. В о л ь ф (всенімець) обговорював чеські жаданя в справі прошколованя славянських промов і заявив, що колиб Чехи хотіли устроїти обструкцію в парламенті, то Німці відповідять сейчас обструкцією в праскім соймі. Дальше виступив бесідник против угоди з Угорщиною і домагав ся знесеня § 14. і ріжних інших реформ. В часі его промови прийшло до виміни слів між бесідником а соціалістами. Коли соціалісти спитали: «А що буде з поборюванем клерикалізму?», Вольф відповів, що мимо попертя, якого дізнав від антисемітів, не перестане поборювати клерикалів. Соціальні демократи починають глузувати з Вольфа, який скінчив свою промову запевненем, що враз з іншими сторонництвами буде поборювати соціалістів, що стоять на вилузі жидів.

На засіданю в п'ятницю внесли внески: пос. Ц е г л и н ь с к и й в справі знесеня демоляційних реверсів в рейоні перемських фортифікацій, пос. Ч е л я к о в с к и й в справі утвореня другого університету з чеською, викладною мовою в Берні, пос. К у р и л о в и ч в справі залізничі Березів-Риманів-Дукля. З численних інтерпеляцій піднести треба інтерпеляцію пос. Д н і с т р я н ь с к о г о в справі релєгацій українських студентів з львівського університету, пос. Д н і с т р я н ь с к о г о і О л е с н и ц к о г о в справі ревізії книги цивільних законів і т. п. Після відчитаня внесків та інтерпеляцій забрав голос пос. Н е м е ц (соціаліст), і промовляв по чеськи і німецьки, зазначаючи, що між соціалістами нема ріжниць в радикалізмі, коли розходить ся о охорону прав робітників. Вольфови пригадав бесідник, що він перший заініціював в парламенті і в чеськім соймі обструкцію. Бесідник цинить високо німецьку культуру, але було би зле, як би її зміст відповідав ділам Вольфа. Пос. К у н ш а к (антисеміт) зазначає, що его сторонництво веде політику свобідної руки і є незалежним від ряду. Бесідник полемізує з соціалістами та закидує їм, що більшість мандатів здобули лише терором. Пос. Р е г е р (соціаліст) полемізує з антисемітами, яких називає «козачками ряду». Антисеміти вислугують ся рядови, який підпирив їх при виборах проти всіх вільнодумних елементів. Коли соціалісти явили ся в цісарській палаті, щоби вислухати престольної промови, то лише тому, щоби виказати свою рівноправність з іншими послами, та щоби не демонструвати против старця монарха, який ужив цілої сили, щоби перевести виборчу реформу. Опісля обговорював бесідник справу на-

шення просимо прислати на руки секретаря С. Герусинського, ул. Арсенальська ч. 6. — Від Виділу Тов. Вакаційних Осель у Львові, дня 8. липня 1907. — *О. Бачинська, председателька. С. Герусинський секретар.*

— **Дрібні вісти.** Цісар жертвував 5.000 К за помочи погорільцям в Скалі. — В Яремчу убив грім дня 3. с. м. залізничного робітника Гриця Балащука. — З Тернополя доносять, що звіздам утік книгар Северин Комоневский, а перед виїздом зарвав ріжних людей на поверх 100.000 К. — В Новім Санчи застрайкували міські поліціянти і пожарники, жадаючи управильнення часу служби і висої платні. На страйк пожарників заносить ся також в Перемишлі ізза тих самих причин. — З Кракова доносять, що оводі вломав ся до «Академічного дому» оден із студентів філософії і украв 350 К. — У Львові застрілив ся учитель віділової школи ім. св. Антонія, Маріян Вуффка. — В Золочеві застрілив ся з фльорберту Едвард Бруммер, відзначаючий ученик VIII кл. гімназ. Причиною самоубийства мав бути нервовий розстрій.

— **З Відня** дістаємо до поміщення отсю пересторогу: Майже щодень трапляє ся, що до Відня приїжджаєть з Галичини і Буковини люди, особливо селяни, щоби тут шукати сираведливости або помочи, охорони против дійсної чи мнимої кривди, або ласки. Найбільше є таких, що хотіли би дістати ся на аудієнцію до цісара а бодай до міністрів в справі програного процесу або з просьбою о дароване кари. Звичайно удають ся они притім до послів о протекцію. Та відтак показує ся, що приїхали надармо, бо справа їх або зовсім вже провала, або не надає ся до полагодження в загаданий ними спосіб. Они стратили отже лише непотрібно час, труд і кошти, а потім богато з них, не маючи з чим вертати ся до дому, жебрає грошей на дорогу, і поліція відставляє не одного як волоцюгу якого примусово до краю. Такі люди тільки шкоду роблять собі та встид і ганьбу приносять нашому селянству. Для того остерігаємо перед такими недорічними ізздами до Відня і просимо всіх тямущих людей доброї волі, щоби давали несвідущим відповідні поученя. Хто потребує помочи посла, нехай зверне ся перше письменно до него і їде до Відня аж тоді, коли посол узнає се за вказане. Без такого попередного порозуміння не зможуть і не будуть послы нікому, хто сюди приїде, ніякої успішної поради ані помочи подавати. Сеся пересторога нехай буде заразом відповідію на крайню фальшиві та клеветливі а для наших селян шкідливі баламученя декотрих газет. З руского клубу парламентарного у Відни: *Романчук, Василько, др. Кость Левицкий, др. Король, др. Бачинський.*

Наука, штука, література.

Читанка для I року учительских семінарій, уложив Ол. Барвіньський, у Львові 1907, накладом ц. к. видавництва шкільних книжок стор. 258.

З таким наголовком вийшла книжка, котра виповнює прогалину поміж учебниками учительских семінарій, позаяк доси наука рускої мови відбувала ся на I році на основі читанки для I кл. гімназьяльної, невідповідної ані добором материялу ані розвиткови умовому кандидатів і кандидаток. Автор має вже приготовлений материял до читанки для II року і пригот. кляси, так що учительські семінарії з слідуячим роком будуть мати свої окремі відручники для науки рускої мови (Вибір з літератури для III і IV. року виданий вже давнійше).

Читанка поділена на дві головні часті: Прозу і Поезію, а кожда з тих частій на відділи після родів прози і поезії а іменно Проза містить: А. Оповідні зображеня: I. Повісти, оповіданя, ідилі, II. Сьміхованки (Анекдоти), III. Казки і перекази, IV. Байки, приказки, приповідки, притчі, V. Легенди, VI. Історичні оповіданя і зображеня. Б. Описи і характеристики. В. Почути розвідки, приповідки і листи.

Поезія містить: I. Епічну поезію: А. Епоеї, оповіданя, балади, думи, легенди, Б. Байки, параболі, алегорії, загадки

і афоризми. II. Ліричну поезію: А. Чутивла лірика, В. Описова лірика. III. Почути (дидактичну) поезію.

По кождім розділі прози і поезії подані літературно-естетичні замітки про роди прози і поезії а наостанку Короткі відомости про письменників, котрих твори заміщені в Читанці. Автор вибрав відрізки вітмики прозові і поетичні з найліпших письменників відповідно до наукового материялу приписаного організ. статутном на I рік (отже також з педагогії, історії, географії, природ. наук і гігієни), так що читане се буде пособляти також иншим науковим предметам. Можна сподівати ся, що ся нова книжка причинить ся чимало до піднесеня позему науки рускої мови в учительских семінариях. Читанка осягнула вже попередно одобрене міністерства просвіти і з сим роком шкільним війде до ужитку в семінариях.

Телеграми

з дня 13. липня 1907.

Відень. Міністер загр. справ Еренталь виїздить в суботу до Італії, де в місцевости Бевіо стрітить ся з італійским міністром загр. справ Титтонім.

Загреб. Комісія покінчила вчера поплудни наради і уложила маніфест, який нині оповістять. Маніфест представляє теперішнє політичне положенє і зазначає, що нарушенє угоди зі сторони Угорщини потрясло всіма правнодержавними відносинами з Угорщиною і приневолує до нового управильнення тих відносин. Дальше зазначено в маніфесті, що коаліція хорвацко-сербских послів буде змагати

до управильнення тих відносин на основі самостійности і рівноправности Хорвації з Угорщиною, а доки хорвацкій сойм не буде міг приступити до управильнення тих відносин, до ти хорвацкі послы угорского сойму мають вести борбу всякими законними способами. Під час будучих виборів до сойму мають всі принадлежні до коаліції партії ділати разом і кожда з них вишле двох членів до виборчого комітету.

ДЕСЕРОВЕ МАСЛО

добірної якости

і щоденно

СВІЖЕ

в ново отворенім спеціальнім складі масла

Львів, Ринок 10.

Ціна курсу тижневого.

(5—10)

При нагоді побуту у Львові поручаємо і просимо не залишити відвідати робітні нашого Товариства.

Одиноке Товариство
для розвою рускої штуки
у ЛЬВОВІ площа Бердардиньська ч. 8. (Краківский готель)
виконує у власній **Артистичкій різьбарско-позолотарській робітні**
по приступних цінах хороші, правдиво артистичні церковні предмети як: іконостаси, вітарі, кивоти, процесийні образи, проповідниці, рами до образів, всякі церковні образи і пр.
Народний стиль, народні мотиви, на жадане можемо примінити.
З замовленем належить звертати ся просто до Дирекції Товариства
у Львові, пл. Беркардиньська ч. 8. (Краківский готель).
ПРОСИМО СПРОБУВАТИ.

Товариство в жаднім случию не послугує ся агентами.

Всякі замовленя приймає і умови заклочує вклячючо лише Дирекция у Львові.

Перед відданєм роботи просимо жадати від членів Товариства легітимації.

ЛЬОТЕРИЯ КАРЛЬСБАДСКА

2 тягнення без доплати, 2 164 виграних

Головна виграна

100.000

корон готівкою.

Перше тягненє вже 6. серпня 1907 р.

Ціна льосу I корона

6 льосів лише 5 корон 50 сотиків, II льосів лише 10 корон поручають контори виміни, трафіки і т. д.

(1—5)

Почтові порученя: Контора виміни Братів Айбеншці (Eibenschütz) в Кракові.